

JUSTISDEPARTEMENTET	
12 NOV 2009	
SAKSNR.:	200904400
AVD/KONT/BEH:	LOV/ES/HO/UE
DOK.NR.	51
ARKIVKODE:	

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

11. november 2009

Vår ref. 227072/v1

Deres ref. 200904400 ES HAJ

Høring - Etterkontroll av personopplysningsloven

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon - viser til Justisdepartementets høringsbrev av 3. juli 2009 om etterkontroll av personopplysningsloven. NITO fikk i telefonsamtale med Olebakken 30. oktober utsatt høringsfristen til 15. november.

Generelt

Det uttalte siktemålet med høringen er å undersøke om loven virker etter sin hensikt. Med dette siktemålet som utgangspunkt ønsker NITO å rette fokus på om loven virker etter sin hensikt overfor den enkelte arbeidstaker.

NITO vil innledningsvis be departementet vurdere å utarbeide egne særbestemmelser om behandling av personopplysninger i arbeidslivet. Dette kan for eksempel gjøres ved å supplere de generelle bestemmelsene i personopplysningsloven med bestemmelser i eget kapittel i personopplysningsforskriften. Egne særbestemmelser om behandling av personopplysninger i arbeidslivet vil også kunne slås sammen med bestemmelsene i arbeidsmiljøloven kapittel 9 om kontroll og overvåking. På denne måten vil sammenhengen mellom regelverkene komme tydeligere frem og vil også kunne være en mer brukervennlig tilnærming etter NITOs oppfatning.

Særbestemmelser for behandling av personopplysninger i arbeidsforhold kan være en løsning for blant annet problemstillingene med samtykke som behandlingsgrunnlag i et arbeidsforhold og sletting av opplysninger. På denne måten kan man også få presisert eller begrense bruken av dagens "sekkebestemmelse" i personopplysningsloven § 8 bokstav f som behandlingsgrunnlag i arbeidsforhold. Denne bestemmelsen er etter vår oppfatning det mest benyttede behandlingsgrunnlaget i arbeidsforhold, en situasjon som verken er i samsvar med lovens formål eller lovgivers intensjoner

Definisjoner

NITO ser positivt på at departementet ønsker å gjøre endringer i personopplysningslovens definisjoner. Etter vårt syn vil presiseringer i disse gjøre det enklere å forstå loven.

I høringsnotatet er det foreslått endringer til definisjonen av "personopplysning". NITO er enig med departementet at dagens uttrykk "opplysninger og vurderinger" delvis kan erstattes med begrepet "informasjon". Vi er likevel av den oppfatning at det bør nevnes eksplisitt i definisjonen at "vurderinger" må omfattes av personopplysningsbegrepet. På denne måten vil det ikke være tvil om at vurderinger av en person omfattes av personopplysningsbegrepet. NITO slutter seg for øvrig til endringene i definisjonen av "personopplysning" og i departementets vurderinger om sensitive opplysninger.

Begrepet "behandlingsansvarlige" i personopplysningsloven er sentralt. Det er derfor viktig at definisjonen er så klar som mulig. Formuleringen "den som bestemmer formålet" bidrar ikke til slik klarhet etter vår oppfatning. I tillegg til henvisningen om at behandlingsansvaret kan være angitt i lov eller forskrift, kan det synes fornuftig å peke på hvem den behandlingsansvarlige kan være i definisjonen. (For eksempel: den som organisatorisk er øverste leder i virksomheten og som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som kan benyttes)

Vilkår for å behandle personopplysninger

For å sikre at personopplysningsloven virker etter sin hensikt, er det viktig at vilkårene for behandling av personopplysninger (nåværende §§ 8,9, 11) klart gir uttrykk for lovgivers intensjoner, i tillegg til at bestemmelsene er lette å forstå for den alminnelige bruker. NITO er derfor enig med utrederne Schartum/Bygrave om at bestemmelsene bør angi prioriteringene (lov, samtykke, nødvendig grunn). Vi tror derimot ikke det er formålstjenlig å innføre betegnelser som primære og sekundære rettslige grunnlag, som kan virke vanskeliggjørende for den loven retter seg mot. NITO synes likevel det kan være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i forslaget til prioritering og sammenslåingen av nåværende §§ 8 og 9.

Utrederne har foreslått generelle rettslige krav i sitt forslag § 8. Bestemmelsens bokstav a, om at behandlingen må skje innenfor rammene av lovbestemt taushetsplikt, er utvilsomt et rettslig riktig utgangspunkt. NITO er imidlertid av den oppfatning at en slik henvisning kan vanskeliggjøre tilnærmingen for den vanlige leser og anbefales tatt ut av forslaget. Forslagets § 8 bokstav b, om at behandlingen må ha et grunnlag i de etterfølgende bestemmelsene, finner derimot NITO at det kan være formålstjenlig å ha med i lovteksten av pedagogiske hensyn.

Høringsinstansene er bedt om å vurdere Schartum/Bygrave sitt forslag til "terskler" for de enkelte rettslige grunnlagene. Det foreslåtte inngangskriteriet (terskelen) i forslaget § 8b, for å kunne benytte de ulike nødvendighetskriteriene, er etter NITOs vurdering akseptabel. Likevel kan det synes alt for formalistisk at det ved behandling av for eksempel grunnopplysninger, må være umulig, uforholdsmessig vanskelig eller ressurskrevende å innhente samtykke før nødvendighetskriteriene kan benyttes som behandlingsgrunnlag. Grunnopplysninger vil typisk være navn, adresse og øvrige kontaktopplysninger. Dette vil etter NITOs oppfatning gjelde en del situasjoner, og vi ber derfor departementet vurdere å lempe på inngangskriteriet for slike opplysninger.

Det foreslåtte inngangskriteriet i forslaget § 8c om at samtykke og de øvrige nødvendighetskriteriene må vurderes oppfylt før interesseavveiningen kan benyttes, kan etter NITOs mening, bidra til å presisere at dette er et behandlingsgrunnlag som skal fungere som en sikkerhetsventil. I tillegg kan utformingen av bestemmelsen innebære at interesseavveiningen blir lettere å forstå.

For å tydeliggjøre at bestemmelsen er en sikkerhetsventil, kan det slik NITO ser det, være hensiktsmessig å angi nærmere hva som skal til for å kunne bruke dette som behandlingsgrunnlag. Forslagets § 8c bokstav d om at det skal foretas en kartlegging av ulemper for den enkelte er et moment i dette. Dersom den behandlingsansvarlige i tillegg skal kartlegge om det finnes andre måter å oppnå det samme formålet på som er mindre belastende, antar NITO at dette vil være med på gjøre den behandlingsansvarlige mer bevisst på bruken av dette behandlingsgrunnlaget. Bestemmelsen kan dermed i større grad fungere som den sikkerhetsventilen den er ment som. En ytterligere presisering av når interesseavveiningen kan benyttes som behandlingsgrunnlag, vil være av stor betydning i arbeidsforhold. I arbeidshverdagen brukes mange ulike verktøy som lagrer informasjon om brukeren – den ansatte. Dette er opplysninger arbeidsgiver kan ha behov for, og ønske om å bruke til ulike formål, for eksempel oppfølging/kontroll av den ansatte. Ved å presisere innholdet av interesseavveiningen, antar NITO at det blir lettere å forhindre behandling av personopplysninger om den ansatte som ikke har et klart saklig formål, men som kan karakteriseres som "kjekt å ha". Vi ber derfor departementet vurdere en ytterligere presisering av når interesseavveiningen kan benyttes som behandlingsgrunnlag.

Med dette som bakteppe er NITO svært positive til forslaget om synliggjøre problematikken til de elektroniske spor i personopplysningsloven, jf høringsnotatets punkt 10.8.

Etter dagens system må en behandling av sensitive opplysninger både ha et behandlingsgrunnlag i lovens §§ 8 og 9. Dette har Schartum/Bygrave gått bort ifra i sitt forslag. Dagens bestemmelse, jf § 9 bokstav f, om at behandling kan skje når det er nødvendig for å oppfylle arbeidsrettslige forpliktelser eller rettigheter, er i forslaget videreført som en definert interesse som kan gi behandlingsgrunnlag dersom det ikke kan innhentes samtykke, jf forslagets § 8b bokstav e. En slik endring vil etter NITOs forståelse, gjøre de tillitsvalgte ønskelige og nødvendige behandling av personopplysninger opplysninger enklere. Forutsetningen er imidlertid at det fremkommer som en forpliktelse eller rettighet i de respektive tariffavtaler. NITO ser positivt på en slik tilnærming.

Dersom departementet velger å opprettholde dagens ordning med to bestemmelser som setter vilkår for behandlingsgrunnlag av sensitive opplysninger, vil NITO fremheve at det bør vurderes å sette vilkår som kan lempe på når det er tillatt å behandle opplysninger om fagforeningstilhørighet. I forarbeidene til personopplysningsloven har departementet uttalt at opplysninger om fagforeningstilhørighet tradisjonelt ikke er å anse som sensitive, men at de nåværende reglene i § 9 åpner for å behandle slike opplysninger i den grad det er ønskelig eller nødvendig, jf punkt 4.4.5 i Ot prp nr 92 (1998-99). I tiden etter at personopplysningsloven trådte i kraft, har det vist seg at det i enkelte sammenhenger har vært vanskelig for tillitsvalgte å få utlevert informasjon fra arbeidsgiver som anses som ønskelig eller nødvendig for å ivareta medlemmenes interesser. Den mest omdiskuterte situasjonen er innsyn i lønnsopplysninger ved lokale forhandlinger, men det kan også være en utfordring i andre saker, for eksempel drøftinger i permitterings- eller nedbemanningssaker. Grunnet forholdet til EU-direktivet kan ikke fagforeningstilhørighet tas bort fra opplysninger som defineres som sensitive, men NITO er av den oppfatning at det bør kunne presiseres at det dagens § 9 bokstav f gir adgang til å utlevere nødvendige opplysninger til tillitsvalgte.

Overføring til utlandet

Dagens regler om overføring til utlandet er vanskelig å forstå. Det er derfor et klart behov for tydeliggjøring og forenkling. På bakgrunn av at den enkelte i større grad mister kontrollen med egne opplysninger når de overføres til utlandet, bør det etableres sikringsmekanismer som kan bidra til at behandlingen av personopplysningene som sådan ikke kan medføre ulemper for den enkelte ved overføring til utlandet.

Personvernombud

NITO ser positivt på at personvernombudsrollen og dennes oppgaver lovfestes, herunder forholdet til Datatilsynet. I ekstreme tilfeller, kan vi se at det kan være hensiktsmessig å ha en åpning for tilsynsmyndigheten til å fatte et vedtak om at en virksomhet må avvike sitt personvernombud. For det tilfellet at personvernombudet ikke kan knyttes direkte til den ulovlige behandlingen, må hjemmelen for å bringe ordningen til opphør være klar og det bør knyttes til virksomheten og ikke personen som fungerer som personvernombud.

Internkontroll

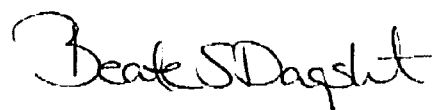
NITO ser det som en klar fordel om bestemmelsene om internkontroll i personopplysningsloven § 14 konkretiseres og utdypes som foreslått i høringsnotatet. Internkontroll for behandling av personopplysninger mangler i svært mange bedrifter. Grunnen kan være at dette er vanskelig stoff å tilnærme seg, slik at mer konkrete eller pedagogiske utformede bestemmelser vil forenkle prosessen.

Med lovtekst som er enklere å forholde seg til, kan de tillitsvalgte og øvrige ansatte lettere påpeke hva virksomheten mangler, og bidra til å få etablert den nødvendige internkontroll. I et slikt tilfelle er det hensiktsmessig å ha klare regler om hva som er forventet.

Med vennlig hilsen

Marit Stykket
President

Beate Sire Dagslet
Juridisk rådgiver